

7a Biennial d'art Leandre Cristòfol

Del 15 de maig al 29 d'agost de 2010

Fernando Sánchez Castillo. Pegasus Dance, 2009

Tot seguint la línia iniciada l'any 1997, la Biennial reuneix una sèrie d'artistes catalans i espanyols per tal d'oferir un panorama diversificat de la situació de les arts visuals al nostre país i amb la voluntat de seguir mostrant treballs que han escollit moure's en zones frontereres entre l'art, l'arquitectura i el disseny. Així mateix, hi haurà un important apartat dedicat als llibres d'artista i publicacions especials.

Participants:

Efrén Álvarez, Nacho Carbonell, Izaskun Chinchilla, Patricia Esquivias, Daniel Jacoby, Kaoru Katayama, Juan López, Sara Ramo, Fernando Sánchez Castillo y Belén Uriel

Publicacions:

Adiccionesporquesi, Columpio. Galería de dibujo contemporáneo , Crani, Doropaedia, Dientes de ojo, Fast Gallery, The Gutenberg's Quarterly, Papermind, Picnic Editorial, Save As...

La gènesi d'una nova edició de la Biennial d'Art Leandre Cristòfol comporta un procés dilatat de preparació que suposa, per una banda, el seguiment d'una sèrie d'artistes que són tinguts en compte no només per la seva emergència o per una trajectòria ja consolidada, sinó, més aviat, perquè la intuïció ens mou a considerar que és en aquell moment quan els treballs seleccionats apunten cap a un progressiu afermament. Per altra banda, no podem oblidar que la finalitat de les successives edicions de la Biennial, que han tingut lloc des de 1997, any de la primera edició, ha estat la de configurar una col·lecció d'art contemporani per a la ciutat de Lleida; una col·lecció que anés recollint el panorama artístic que s'anava produint tant a Catalunya com a la resta de l'Estat espanyol i que, amb el pas de les diferents edicions, anés mostrant les transformacions, els avenços i les vicissituds que, ràpidament, ha anat experimentant la creació artística al nostre país. Al mateix temps, no podem deixar de tenir present en cadascuna de les successives edicions que tota col·lecció comporta unes línies de treball intrínseques, uns eixos vertebradors que serien igualment decisius en el moment de fer les seleccions d'artistes i obres. I parlem també de selecció d'obres i no només d'artistes perquè és un element afegit més i de summa importància a l'hora d'organitzar una nova Biennial, tenint molt present que del que es tracta és de reunir una col·lecció; una col·lecció que sempre s'ha volgut anar construint amb una mirada des del present i, des d'aquest present, apostant cap al futur, sense voler recuperar temps passats per raons possibilistes, simplement les que marquen les restriccions pressupostàries.

Els eixos vertebradors esmentats s'han configurat, per una banda, a partir d'aquells trets fonamentals que emmarquen, avui, la creació contemporània, com és, per exemple, l'anàlisi del jo, els trets autoreferencials per part de l'artista i, com a conseqüència, el seu posicionament enfront de l'altre, amb els components subjectius, però també d'ordre social i polític, que aquestes opcions solen comportar. Tot i això, també s'han anat configurant directrius de treball més específiques, com és la revisió i la recerca quant al fet pictòric avui, que hem emmarcat sota l'epígraf de «pintar sense pintar»; allò transversal entre disciplines artístiques, la qual cosa ens ha portat a convidar arquitectes i dissenyadors des de l'edició de 2004, amb unes aportacions que sempre han estat marcades per posicionaments força crítics amb el món actual i donant opcions de futur amb la sostenibilitat com a fita preferent dels seus projectes, o bé una línia de treball que, també des d'aquesta mateixa edició de 2004, s'ha anat consolidant i ha agafat una importància insospitable en el moment d'endegar-la, com és l'apartat dedicat a edicions especials, llibres d'artista i tots aquells elements subsidiaris al mateix treball del creador, com són postals, jocs de cartes, xapes, adhesius, etc. La col·lecció reunida en aquest darrer apartat ens ha permès, ahora, generar una activitat pròpia des del Centre de Documentació de la Panera, que es concreta en la presentació regular d'exposicions de petit format per donar a conèixer no només els fons reunits, sinó també noves i continuades descobertes en l'àmbit editorial.

Amb motiu de la darrera edició de la Biennial d'Art Leandre Cristòfol, la de 2008, ja posàvem de manifest el desinterès generalitzat i reiterat de les administracions públiques catalanes per donar suport a la creació de col·leccions públiques d'art contemporani, i plantejàvem la importància que tindria la creació d'un fons regional d'art contemporani català, a la manera dels FRAC francesos. Com era d'esperar, no hem avançat gens en aquest sentit, i la quasi totalitat de museus existents a Catalunya segueixen patint la manca de recursos per ampliar les seves col·leccions. Així mateix, els centres d'art, sovint impulsors de noves produccions artístiques, veuen com aquestes els marxen de les mans per entrar en el mercat artístic sense tenir possibilitats de retenir-les. Tot plegat ha fet que, tretze anys després de la posada en marxa de la Biennial d'Art Leandre Cristòfol, la seva fita principal de reunir una col·lecció continua sent encara avui del tot vigent i necessària.

Glòria Picazo
Directora del Centre d'Art la Panera

Efrén Álvarez

Decoración para oficina, decoración para sala de reuniones, 2010
Instal·lació. Dibuixos i mobiliari

Classroom collection, 2006
Llapis sobre paper, 30 x 42 cm

Economía de una villa medieval, 2008
Llapis sobre paper, 110 x 80 cm

El orador, 2008
Llapis sobre paper, 70 x 55 cm

La empresa, 2009
Llapis i tinta sobre paper, 38 x 42 cm

Panóptico de masas, 2009
Llapis i tinta sobre paper, 30 x 42 cm

Mercado de valores, 2009
Llapis sobre paper, 21 x 30 cm

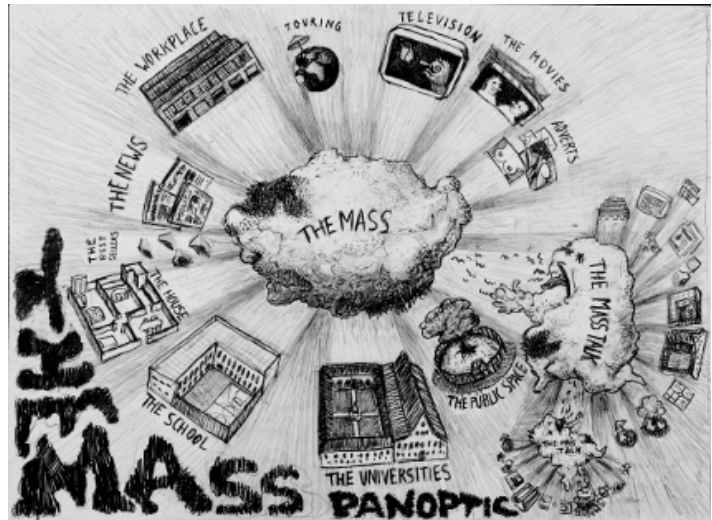
La desamortización del capital simbólico, 2010
Llapis sobre paper, 60 x 80 cm

Los dos mundos, 2010
Llapis sobre paper, 200 x 140 cm

Amistad pan helénica, 2010
Llapis sobre paper, 220 x 35 cm

Government, 2010
Llapis i tinta sobre impressió digital, 520 x 88 cm
Ed. 1/5

Cortesia de l'artista

Panóptico de masas, 2009

Des d'un bon començament, el treball d'Efrén Álvarez s'ha caracteritzat per la investigació i la recerca de tècniques de representació capaces de donar visibilitat i fer comprensibles situacions socials de gran complexitat, especialment aquelles situacions vinculades a les estructures del poder polític i econòmic i a les dinàmiques que aquestes estructures generen en el conjunt de la societat, al mateix temps que donen gran rellevància als conflictes i desajustaments que emergeixen en tota relació social.

Per tal d'indagar en aquests aspectes d'organització social i econòmica que, d'entrada, se'ns mostren d'una manera opaca i infranquejable, l'artista parteix del dibuix combinat amb els esquemes, els sistemes i una cartografia o mapa relacionat. Tal com ell mateix assenyala, «els dibuixos i diagrames m'han portat, cavalcant entre la recerca i la caricatura, a abordar temes propis de les ciències polítiques i socials amb dialèctiques importades tant de la biologia com del simbolisme clàssic. Això ha construït un ens teòric obertament estrany, que es podria considerar una paròdia de les ciències socials».

Efrén Álvarez, a l'hora de formalitzar els seus treballs, parteix de la caricatura sistèmica que es defineix com una paròdia de les estructures i les dinàmiques socials i del diagrama estructural que permet múltiples ramificacions d'extenses cadenes causals, dues tècniques que l'ajuden a representar relacions invisibles i a explicar qüestions tan enrevesades com el mercat de valors, l'economia d'una vila medieval o l'actual política de govern i partits a Catalunya.

La seva proposta per a la Biennal és una instal·lació (*Decoración para oficina, decoración para sala de reuniones*) en la qual contraposa un espai que ràpidament identifiquem amb la presa de decisions d'ordre polític i econòmic i amb una «decoració» densa, satírica i mordaç, tot provocant un qüestionament dels estaments que administren, directament o indirectament, nombroses parcel·les de les nostres vides. Es tracta d'un treball dens, però directe, que defuig l'ambigüitat, i pren partit per qüestions que ens afecten a tots i totes.

| Nacho Carbonell

Pump it up

The tree chair

335 x 220 x 155 cm

Evolution

Estructura metàl·lica

Cortesia de l'artista

Aquest dissenyador espanyol, que treballa a Eindhoven, ha transformat en els darrers tres anys la manera de concebre i produir diferents creacions relacionades amb el disseny. El seu procés de treball s'allunya completament dels processos industrials, sense rebutjar, però, el serialisme. Reivindica la manualitat i la investigació de nous materials, que poden ser orgànics (fulles, llavors...) o reciclats (paper de diari). Nacho Carbonell entén que els objectes han de funcionar com a organismes vius, han de tenir la capacitat de sorprendre amb els seus comportaments i han de comunicar-se amb els usuaris a través de les seves formes i els conceptes que generen. En aquest sentit, el seu treball de graduació a la Design Academy Eindhoven, gràcies al qual va merèixer un *cum laude*, va ser el seient interactiu *Pum it up* («Infla-ho»).

Pump it up

Es tracta d'una butaca inflable que està connectada a través de diferents tubs amb altres inflables en forma d'animals de companyia. Quan seiem, el nostre pes provoca que l'aire es reparteixi entre els diferents animals, de manera que es crea un vincle entre nosaltres i un nou entorn que, d'alguna manera, hem creat nosaltres mateixos a partir d'una acció tan senzilla com seure.

L'empatia i la vida que Nacho Carbonell atribueix als objectes també es posa de manifest a la *Tree chair* («Cadira arbre»), una cadira que, segons les seves mateixes paraules, volia ser arbre i, al final, ho acaba aconseguint; aquest fet s'esdevé des del moment en què comença a elevar el seu respall, quan pren la forma d'una escala, i culmina en un receptacle que pot funcionar com a refugi. Alhora, aquesta cadira es fusiona encara més amb la natura des del moment en què la seva estructura és revestida per un material que prové de la barreja d'aglutinants i fulles triturades.

Finalment, un dels seus darrers treballs és la sèrie de mobiliari *Evolution* («Evolució»); bancs i cadires que incorporen petits espais on aïllar-se dels excessos que genera la nostra societat, saturada pels fluxos d'informació i un ritme de vida frenètic. Són mobles realitzats amb estructures de ferro posteriorment revestides amb diaris reciclats convertits en pasta de paper (una de les fonts que, en part, provoquen aquests excessos informatius), que són separats segons el seu color, per aprofitar-ne, fins i tot, la tinta.

| Izaskun Chinchilla

Proyecto Hogar sin casa. Un projecte de Izaskun Chinchilla impulsat per la Plataforma La huerta Escalable

Cortesia de l'artista

Les mateixes declaracions d'aquesta arquitecta justifiquen la seva presència en una nova edició de la Biennial: «Tinc vincles amb gent que estudia aspectes relacionats amb les meves propostes des de la sociologia, l'ecologia, l'art... i treballa amb grups amb una forta barreja de professionals. El diàleg social és més fèrtil que estar pendent de la forma o l'espai». A partir d'aquestes premisses sorgeix un projecte arquitectònic que aplega innovació, pragmatisme i rellevància política, ètica, social i ecològica, per tal de

contribuir a revisar les necessitats socials. I, per aconseguir-ho, proposa que l'arquitecte, a més de construir edificis, mantingui un paper actiu, discursiu, docent i, per què no, polític. Una arquitectura experimental que apel·li als usuaris i interactui amb ells i que, un cop realitzada, generi unes experiències a posteriori tan importants com la mateixa execució. En definitiva, un marc en què la vida quotidiana i la ciutat estableixen les pautes de reflexió i en què les paraules clau són sostenibilitat, ecologia i participació social. Per portar endavant aquest ideari, ella mateixa confirma que una part rellevant en la planificació d'un futur projecte és la recopilació de dades; per això, acudeix a la fotografia, el disseny industrial, la producció audiovisual, el grafit, la moda o la poesia visual.

El projecte «Huerta escalable» està impulsat per l'Observatori de Diseño y Arquitectura de la regió de Múrcia, i l'arquitecta l'ha realitzat amb la col·laboració d'Antonio Abellán. Es tracta de reconsiderar les activitats, finalitats i usos de l'horta murciana i, a partir d'aquestes reconsideracions, propiciar noves iniciatives que reactivin la seva funció des de l'òptica que ells mateixos defensen. Així, proposen un habitacle per dormir a l'aire lliure a l'estiu, sota l'epígraf «Noche con grillos y estrellas», o «Baño ocasional», al mateix temps que recuperen l'hàbit rural de banyar-se a les sèquies; també proposen «Carro en la sombra», un aparcament dissuasiu per deixar el cotxe i canviar-lo per la bicicleta, o bé un habitacle per anar-se'n a dormir. Tota una reconsideració sobre els vells usos de l'horta per recuperar-los, actualitzar-los i donar-los una nova vida.

| Patricia Esquivias

Natures at the hand, 2006
Videoinstal·lació

Folklore #1, 2006
DVD

Folklore #2, 2008
DVD

Cortesía de Murray Guy Gallery, Nova York

Folklore #2, 2008

La singularitat del treball videogràfic d'aquesta artista d'origen espanyol, però amb un recorregut geogràfic molt variat al llarg de la seva vida, és proposar-nos una mena de conferències davant de la càmera en les quals la història oficial es barreja d'una forma molt personal amb històries paral·leles. El discurs que va sorgint, narrat per ella mateixa, aplega alta cultura i baixa cultura; així, les referències poden provenir tant de la història oficial del seu país d'origen com de les interioritats de la cultura popular, és a dir, tant pot fer protagonista Felip II com Julio Iglesias i Gil i Gil. L'escenari on es produeix aquesta narració videogràfica és la seva taula de treball, una mena de petit teatral en el qual va movent textos, esquemes, dibuixos, mapes, postals, reproduccions de llibres, etc., i, fins i tot, s'aprofita del seu propi ordinador per mostrar-nos imatges arxivades i fragments de pel·lícules.

La sèrie de quatre vídeos «Folklore» és la més representativa quant als trets esmentats i mostra una manera de fer molt pròpia d'ella, com l'ús d'una tècnica videogràfica de baixa factura, com si es tractés d'un rondallaire, que actua amb el que té a mà.

A *Folklore I* l'artista ens explica la història d'Espanya des de la Guerra Civil fins a l'arribada de la monarquia, al mateix temps que ens ofereix una relectura irònica i crítica sobre la història recent, des de l'opinió d'algú que pràcticament no l'ha viscut, la qual cosa li permet referir-se a Marbella, l'Atlètic de Madrid, València, la paella, la ceràmica i les falleres sense cap inhibició, per acabar sempre amb la frase: «I això és tot».

A *Folklore II* ens explica com Espanya va ser i és un «imperi global», i les referències són Felip II i Julio Iglesias; així, estableix uns lligams entre ells que mostren el sentit àcid del seu treball, encara que en aparença destil·li certa candidesa.

En els tres vídeos, que componen la peça *Natures at the hand*, conflueix la relació entre l'home i la natura observada de formes molt particulars; els animals que apareixen en caixes de llumins, la pilota que provoca eclipsis en un sol que es pon i els jardins clàssics contraposats al paisatge urbà.

| Daniel Jacoby

Ludwig van Beethoven's Für Elise en orden tonal, 2009
Vídeo i partitura

Frecuencia cromática en prensa escrita española de enero de 2008, 2008
Impressió digital sobre paper
120 folis, 29,7 x 21 cm c/u

Times New Roman characters in order of occupied area
Vinil i vídeo

Cortesia Galeria Toni Tàpies, Barcelona

Frecuencia cromática en prensa escrita española de enero de 2008, 2008

Aquest artista defineix el seu treball com a «petites accions que busquen treure a col·lació la subjectivitat que hi ha en les coses que creiem objectives. Parteix de procediments estandarditzats i modifica lleugerament el seu funcionament per portar els seus resultats fins a l'absurd». Aquestes paraules ens introdueixen en un projecte artístic molt particular, la base del qual és un sòlid coneixement digital i unes pautes d'actuació sistemàtiques, obstinades, fins i tot obsessives, per desenvolupar mètodes de treball susceptibles d'oferir mirades diferents sobre l'entorn més immediat; una mirada que sovint deixa entreveure un cert toc d'ironia, crític i potser cada cop més àcid, com ell mateix reconeix. I aquest aspecte el podem observar en el projecte «Frecuencia cromática en prensa escrita española de enero de 2008», per al qual va analitzar les portades de quatre diaris espanyols diàriament durant el mes de gener de 2008 (*El Mundo, El País, El Periódico de Catalunya i La Vanguardia*) mitjançant una aplicació informàtica que genera 120 gràfics que mostren la freqüència amb la qual apareixen els 64 colors predominants en les portades. L'anàlisi que en treu és que hi podia existir un cert «color de les notícies», atès que s'intuïa que una determinada gamma de colors estava relacionada amb una certa política del diari.

Per a *Caracteres Times New Roman, a fin de zona ocupada*, ordena tots els caràcters d'aquest tipus de lletra, en una llarga línia damunt del mur, des del que té una superfície negra més gran (un quadrat) fins al que en té menys (un punt); així mateix, empra aquest principi per fer una animació en vídeo amb tots aquests caràcters mitjançant l'acceleració de l'un damunt de l'altre, tot seguint el mateix ordre.

Finalment, *Notas de Für Elise de Ludwig van Beethoven en orden tonal* forma part d'una sèrie d'accions titulada «adenOrr» (les lletres de la paraula *ordenar* ordenades alfabèticament). En aquesta ocasió, redistribueix les notes musicals d'aquesta peça per a piano seguint un paràmetre diferent, de la més greu a la més aguda; així, veiem com les mans del pianista comencen escrupolosament per l'esquerra i acaben per la dreta del teclat del piano.

| Kaoru Katayama

Un encuentro perfecto, 2007
Vídeo, PAL, 16:9, color estèreo, 8'44"
Cortesia de l'artista, Galeria Espacio Líquido i Galeria T20

Style up sevilanas, 2008
Instal·lació multimèdia
Cortesia de l'artista, Galeria Espacio Líquido, Galeria T20 i Obra Social Cajasol

Sobremesa, 2008
Vídeo, PAL, 16:9, color estèreo, 2'57"
Cortesia de l'artista, Galeria Espacio Líquido i Galeria T20

El treball d'aquesta artista d'origen japonès, instal·lada a Espanya des de fa més de quinze anys, es caracteritza per mantenir els seus orígens culturals i, alhora, per establir vincles culturals i ponts d'intercanvi no només amb la seva cultura d'adopció, que és l'espanyola, sinó amb totes aquelles cultures amb les quals té l'oportunitat de treballar arran dels projectes expositius que li sorgeixen. Així, doncs, s'entén perfectament que una de les característiques bàsiques del seu treball sigui la immersió en contextos desconeguts i el desenvolupament de nous projectes que revelen la necessitat de descobrir noves realitats culturals. I, ateses les condicions socials actuals, els resultats no deixen de ser força sorprenents, de la mateixa manera que aporten un alt grau de subtil ironia, la qual cosa acaba esdevenint una constant en el seu treball.

La música i la dansa tenen una presència intermitent però continuada en les seves propostes. En aquest sentit, el vídeo *Sobremesa* recull una performance de Julio Gilabert i Salud Molina, un matrimoni gitano dedicat professionalment al flamenc que, instal·lat al menjador de casa seva, estableix un diàleg d'encontres i desencontres a partir, tan sols, de picar els dits sobre la taula, tot seguint el ritme d'una *soleá*. Aquesta peça defuig qualsevol element que es pugui considerar com a tòpic dins del món del flamenc i se centra en la força expressiva i comunicativa d'ambdós personatges.

Style up sevillanas és una instal·lació que utilitza una caseta en miniatura de la Feria de Abril de Sevilla per fer al·lusió al gran interès que existeix al Japó pel flamenc i a les moltes japoneses que segueixen cursos de flamenc; ella mateixa va practicar aquest ball en arribar a Espanya com una via de comunicació i integració.

Un encuentro perfecto presenta, amb una riquesa visual de plans generals i primers plans magnífica, una cerimònia del te típicament japonesa però conduïda per un mestre de te espanyol i seguida per un convidat japonès resident a Espanya. De nou, una mostra de mestissatge cultural, que genera una certa sensació d'estranyesa, però que acaba atrapant l'espectador en una posada en escena de gran bellesa visual.

Un encuentro perfecto, 2007

| Juan López

Retotativa

Instal·lació

Cortesia Galeria Nogueras Blanchard, Barcelona

La base inicial sobre la qual se sustenta el seu treball és un interès pel llenguatge visual popular que trobem als carrers de les grans ciutats: grafitis, cartells, adhesius, *stencils*, etc. I, per aquesta raó, ell mateix justifica l'ús continuat del vinil i del paper adhesiu a partir de la mateixa dinàmica urbana que emet missatges visuals; a més, per raons de convivència ciutadana, ho ha de fer de forma ràpida i, sobretot, efímera.

Un altre aspecte clau de les seves intervencions és l'adequació a l'espai. Totes elles parteixen d'un coneixement de l'espai i d'un procés de treball, que té una fase prèvia, en la qual el fotomuntatge li serveix per definir el projecte final i preparar els vinils, i un treball posterior sobre l'espai, en el qual, sobre la instal·lació ja feta de vinils, s'hi sumaran dibuixos realitzats amb cinta aïllant. Un resultat que, com ell mateix assegura, té un component pictòric molt important; en realitat, és com si el mur fos una pàgina en blanc sobre la qual dibuixar.

El projecte que presenta en aquesta edició de la Biennal és una adaptació, en part, de la monumental instal·lació mostrada a la Sala Naos de Santander durant l'estiu de 2009. Es tracta de la representació d'una gran rotativa de premsa, en la qual els colors s'escampen pel terra de l'espai, tot sortint de les rotatives, i el paper per imprimir recorre els murs per anar-se introduint en les interferències del mateix espai arquitectònic, com són, per exemple, les sortides de ventilació. El caràcter monumental de les seves instal·lacions ve emfatitzat no només per la seva grandària, sinó per la quantitat d'elements que s'hi van afegint, a mida que la intervenció pren forma, com ell mateix comenta. I, per aquest motiu, tot sovint els textos formen una part important del resultat final, tant pel contingut dels missatges que transmeten com per la seva presència tipogràfica, que s'incorpora al resultat final del dibuix-mural.

Així mateix, el seu treball es diversifica en altres possibilitats, com són la incorporació del vídeo a les instal·lacions i la fotografia, que aplega el procés de treball i la possibilitat d'intervenir novament sobre la seva superfície, amb la qual cosa adquireix una autonomia pròpia, més enllà de ser un recurs més del procés.

| Sara Ramo

Selva-me (Jungle me), 2003
Vídeo, 8mm, DV, 8'59"

Quase cheio, quase vazio (Nearly full, nearly empty), 2008
Materials i tècniques: HD vídeo digital, doble projecció, 5'24"

Vista desde la nave, segunda parte (2), 2010
Dibuix, collage, mixta, sobre cartró
50,5 x 37,5 cm

Vista desde la nave, segunda parte (3), 2010
Dibujo, collage, mixta, sobre cartró
50,5 x 37,5 cm

Vista desde la nave, segunda parte (5), 2010
Dibujo, collage, mixta, sobre cartró
50,5 x 37,5 cm

Vista desde la nave, segunda parte (6), 2010
Dibujo, collage, mixta, sobre cartró
50,5 x 37,5 cm

Cortesía de la Galeria Estrany-de la Mota, Barcelona

Selva-me (Jungle me), 2003

El seu treball se centra bàsicament en les possibilitats que ofereix la vida quotidiana si l'observem sota el prisma d'una mirada amatent i convençuda que «els usos quotidians delaten la nostra relació amb el món, la manera per mitjà de la qual passem per l'experiència de la vida», tal com afirma la pròpia artista. I, per indagar en l'esfera de la vida quotidiana, les millors eines que ha trobat aquesta artista són la fotografia i el vídeo, perquè és a través de les imatges que ella aconsegueix relacionar-se amb el món, observar-lo i, en conseqüència, extreure'n uns continguts estètics que s'han de desenvolupar en els seus projectes.

Es tracta d'un món molt proper susceptible de ser observat que ella converteix en encara més proper en fer que les seves accions davant de la càmera transcorrin en escenaris gairebé domèstics, que traspuen un cert intimisme, però que, alhora, transmeten certes tensions per l'estranyesa de les accions plantejades. Escenaris domèstics, com una cuina, o objectes domèstics, com les plantes emprades al

vídeo *Selva-me* (jugant, en aquest cas, amb les paraules *selva* i *salva*), li serveixen per anar teixint l'acció de construir un mur vegetal, la qual cosa, sens dubte, genera tensió en l'espectador, ja que vol conèixer com acabarà aquesta acció tan senzilla. Accions simples, quasi banals, de buidar i omplir, d'ordenar i desordenar allò proper, han esdevingut una constant en el seu treball, que empra com a recurs un cert sentit lúdic que contribueix a emfatitzar l'estranyesa sempre present en els seus vídeos.

Quase cheio, quase vazio («Quasi ple, quasi buit») és una doble projecció de vídeo, presentada a la darrera edició de la Biennal de Venècia, que reuneix els aspectes fins ara esmentats a través de petites i subtils accions que transcorren en uns escenaris arquitectònics indefinits i extremadament buits; són accions deixades a mans de l'atzar, molt simples totes elles, però que ens permeten anar associant idees que es ramificaran en múltiples suggeriments i que, estèticament, sens dubte, ressonen en la sèrie de collages «Vista desde la nave».

| Fernando Sánchez Castillo

Patatas, 2009

Fotografia digital damunt RC
brillantor, 1/3
80 x 120 cm

Vidrios, 2009

Fotografia digital damunt
R.C. brillantor, 2/3
80 x 120 cm

Bodegón, 2009

Fotografia digital damunt
R.C. brillantor, 3/3
80 x 120 cm

Rondo, 2004

Fotografia digital damunt
R.C. brillantor, 1/3
110 x 104 cm

Paisaje con figuras, 2004

Fotografia digital damunt
R.C. brillantor, 2/3
110 x 104 cm

Marisma, 2004

Fotografia digital damunt R.C. brillantor, 2/3
110 x 104 cm

Pegasus Dance, 2009

Vídeo HD, 15', 2/7

Bodegón, 2009

Cortesia de l'artista i Galería Juana de Aizpuru, Madrid

El treball d'aquest artista és un dels més singulars en un panorama com l'espanyol, en el qual, si bé darrerament es parla molt de les vinculacions entre art i política, en realitat són pocs els artistes que aborden el tema amb total rotunditat. Interessat en tot allò que fa referència a la representació del poder en el seu sentit més ampli, s'ha dedicat, si més no amb molta insistència, a regirar la memòria històrica espanyola i, bàsicament, les conseqüències del franquisme per extreure'n la base conceptual de molts dels seus projectes.

Com a exponent màxim del poder, el monument, i la revisió de la dialèctica que genera, ha estat un dels seus temes més recurrents, tal com veiem en les fotografies *Rondo*, *Paisaje con figuras* i *Marisma*, en les quals el cap de bronze d'un suposat heroi derrocat és arrossegat per diferents paisatges, tot fent possible allò que, en el seu moment, va ser silenciàt, però que, en canvi, en moltes ocasions, la història ha potenciat al màxim, com l'enderroc del monument a Saddam Hussein.

L'any 2004 va utilitzar per primer cop un camió antidisturbis; això va ser durant la primera edició de la BIAC de Sevilla. Des d'aleshores, l'artista ha emprat aquest vehicle, estretament lligat a la repressió que genera el poder, per realitzar diferents projectes, entre els quals, el vídeo *Pegasus dance*. Per al seu enregistrament va comptar amb la col·laboració d'agents antidisturbis de Rotterdam, gràcies als quals va aconseguir que dos camions i un vaixell realitzessin una magnífica coreografia que deixa traslluir el to irònic que comporten molts dels seus projectes.

Finalment, les fotografies *Patatas con clavos*, *Vidrios* i *Bodegón* pertanyen a una sèrie en què el punt de partida és un estudi minuciós per part de l'artista de la iconografia de les natures mortes del segle XVII holandès. A partir d'aquí, l'artista extrapola els components típics d'aquest gènere pictòric per recrear noves natures mortes; ara, però, amb aquells objectes susceptibles de provocar disturbis urbans.

«Recuperar la habilidad para pensar, defender el cuestionamiento continuo como la esencia del ser humano contemporáneo» és una de les màximes que millor defineix el treball de Fernando Sánchez Castillo.

| Belén Uriel

Indoor-Landscape 2, 2004

Díptic. Fotografia RC sobre alumini
80 x 200 c/u

Framed paradise 1, 2004

Fotografia Lambda RC
115 x 160 cm

Camouflage 2, 2006

Fotografia Lambda RC muntada en metacrilat
135 x 172 cm

Any mountain, 2005-2006

Videoinstal·lació, DVD 3'
Projecció sobre una pila de papers DIN A4
pintada amb acrílic negre

The largest selection of dreams 1, 2008-2009

22 dibuixos de paper carbó sobre paper i 22
marcs variats de fusta i metall.
50 x 40 cm c/u
Instal·lació. Dimensions variables

S, M, L multi-purpose bags, 2009

3 bosses de plàstic i fusta de balsa
55 x 74 x 30 cm – 47 x 54 x 28 cm – 52 x 44 x 23 cm

Cortesia de l'artista

S, M, L multi-purpose bags, 2009

Les propostes d'aquesta artista se situen en un marc d'actuació molt diversificat, en el qual un vast repertori quant a solucions artístiques li serveix per abordar temes bàsics contemplats al llarg de la història de l'art, com són la representació i la transformació de l'espai o l'ús metafòric del color, entre d'altres, i actualitzar-los tot revisant els llenguatges tradicionals, tant pictòrics com escultòrics.

Per a *Framed paradise 1* i *Camouflage 1* l'artista pren el seu estudi com a referent arquitectònic. Dos punts de vista diferents sobre un mateix espai li permetran actuar sobre murs i mobiliari, també guiada per principis totalment pictòrics i tenint present la idea de camuflatge com un recurs que li ha de permetre pintar sense pintar. Malgrat que sovint s'han vinculat aquests treballs a una voluntat de relacionar-se amb el paisatge, el fet d'usar materials artificials, com els falsos pètals, insinua també un interès per investigar noves maneres en els models tradicionals de representació.

En la videoinstal·lació *Any mountain* l'artista juga amb el paper il·lusori que pot tenir la imatge; així, un paper de mida Din A4 cremant-se mitjançant una cigarreta i projectat sobre un munt de papers de la mateixa mida du l'espectador a descobrir un petit punt de llum al bell mig de la imatge, que acabarà sent un singular paisatge.

Per als 22 dibuixos de «The largest selection of dreams», realitzats amb un procediment de calc per mitjà de paper carbó, es va apropiat d'imatges provinents de pàgines publicitàries d'un catàleg de decoració a través de la representació de tot un seguit de mobles que va emprar en la construcció de la caravana *Self-assembly II*.

Senzills objectes quotidians, com unes bosses de plàstic marcades per una forta connotació de desplaçament migratori, també li serveixen per revisar principis arquitectònics, tant constructivistes com aquells que han qüestionat la modernitat de la mà de Rem Koolhaas (d'aquí el títol de la peça). Com escriu la mateixa artista: «M'interessa el caràcter provisional (de canvi), de desplaçament de conceptes, la introducció d'idees/conceptes com a categories i estàndards/convencions socials (mitjançant mides i colors), associats al nostre entorn urbà».

| Edicions especials

Des que l'any 2004, amb motiu de la 4a edició de la Biennal d'Art Leandre Cristòfol, vàrem posar en marxa un apartat dedicat a les edicions especials i als llibres d'artista, la producció i l'interès sobre aquests tipus de publicacions ha anat creixent any rere any. I això ho hem pogut constatar un cop més en organitzar aquesta 7a edició i tornar a comprovar la vitalitat i les noves iniciatives que van sorgint en tot el territori espanyol. De la mateixa manera que des dels seus inicis la Biennal d'Art Leandre Cristòfol s'ha dirigit a reunir una col·lecció d'art contemporani basada en les produccions artístiques, tant catalanes com les sorgides arreu de l'Estat espanyol, l'apartat dedicat a les edicions especials ens ha permès reunir una important col·lecció vinculada al fons del Centre de Documentació de la Panera. Aquesta tasca col·leccionista, enfocada a reunir aquelles produccions artístiques difícils de classificar per la mateixa diversitat dels materials que les conformen, ha fet possible l'organització de diferents exposicions i presentacions d'iniciatives editorials, que en alguns casos tenen ja una important trajectòria, i en d'altres estan sorgint en aquesta situació actual, cada cop més intensa i rica en iniciatives autogestionades.

Aquest és un àmbit en el qual existeix una xarxa de col·laboració, d'intercanvi i de connexió d'interessos molt potent, que fa possible que aquestes iniciatives artístiques, sovint considerades marginals, però també molt sovint importants i complementàries en el desenvolupament de les trajectòries de molts artistes, estiguin circulant d'una forma cada cop més visible. En aquest sentit, la tasca desenvolupada des del Centre d'Art la Panera té com a fita primordial no només donar a conèixer aquestes produccions, sinó reunir una important col·lecció que les situï en igualtat de condicions amb la resta de produccions artístiques, quan es presenten en un context expositiu. De la mateixa manera que un centre d'art contemporani té l'obligació d'impulsar la producció artística, des del nostre centre ens hem proposat ampliar aquesta obligatorietat a les edicions especials i als llibres d'artista, i així contribuir a donar suport a un àmbit que sovint des de la independència i la iniciativa privada està donant uns fruits que cal tenir molt en compte.

Glòria Picazo

| Adiccionesporquesi

Autoedició col·lectiva sense ànim de lucre que recupera el gust per l'ús del correu tradicional com a mitjà de difusió. Es tracta de l'edició de petites peces en formats de paper estàndard directes a la bústia d'un grup d'afortunats addictes.

En aquesta ocasió, Adicciones presenta dues noves col·leccions de caràcter més literari.

Preposiciones indecentes manté l'A4 de l'Adicciones Clásico i gràcies a una incisió central es converteix en una publicació de vuit pàgines que, en desplegar-se, descobreix un pòster central dedicat a la il·lustració. La llista confeccionada de 25 preposicions serveix com a punt de partida a 25 relats eròtics, escrits i il·lustrats per autors de calat i estil molt diferent.

Pliegues, la més recent, aprofita un plegat en acordió per conjugar text i il·lustració. Oberta a tot tipus de gèneres, la poesia ha cobrat un protagonisme especial en els seus primers nou números.

www.adiccionesporquesi.net

| Columpio, galería de dibujo contemporáneo

Vol mostrar i donar a conèixer amb les seves exposicions la varietat de propostes d'aquesta disciplina artística en l'actualitat. Amb la presentació de cada exposició ens endinsa en un univers de temes, tècniques i papers; un lloc propici per veure, aprendre i col·leccionar dibuix.

També realitza llibres d'edicions limitades, numerades i signades, i exemplars únics dels artistes que exposen a la galeria. Es tracta de llibres realitzats pels artistes específicament per a les exposicions de Columpio, fetes en la seva major part de manera artesanal.

Sota el títol comú *Historias de tres*, es van realitzar tres exemplars únics, un d'ells aquí exposat. Aquest llibre-penjoll és el resultat de la unió de la joieria artística, el llibre i el dibuix, realitzat per les artistes

Carolina del Mar Mantiñán, Alejandra Hernández Montoya i Susana Bañuelos. Altres artistes de les seves exposicions individuals, com Pepe Medina, Paula Frare, Manuel Oloraves, Pedro Núñez, Carmen La Grega o Ángel Hernández Tuset, han col·laborat amb Columpio en aquest projecte de creació en el món de l'edició no convencional d'art contemporani. Durant els mesos de maig i juny de 2010 es realitzarà una exposició a la galeria Columpio de llibres d'artista i dibuixos en la qual es podran veure exemplars únics, edicions numerades i exemplars intervinguts.

www.columpiomadrid.com

| Crani

L'eix central del projecte editorial «Crani» és una col·lecció de llibres amb un denominador comú; són edicions que han estat pensades i creades exclusivament per al format d'edició i que no existeixen en cap altre suport físic més enllà del paper. No són catàlegs individuals o col·lectius d'obres ja existents ni estudis sobre els processos de treball; es tracta, en si mateixa, d'una peça en format de llibre. Aquestes edicions són una peça indispensable per pensar i entendre les evolucions, les conquestes i el pensament contemporani que cada creador du a terme. En definitiva, parlem d'un projecte que utilitza i reivindica el mitjà imprès com un suport a tenir en compte.

| Doropædia

La Doropædia, la enciclopedia dorada és una publicació quadrimestral de Mini CD col·leccionables, en format *digipak* de 3", amb cançons, texts i continguts multimèdia i d'arts plàstiques que recullen, a tall de monogràfic, diferents impressions al voltant d'un concepte.

Els números publicats fins ara són els següents: #1 «Maternidad», #2 «Revolución», #3 «Cacolalia», #4 «Despotismo ilustrado», #5 «Gastronomía», #6 «Extrarradio» i #7 «Radio. 30 años de Radio 3»

Els continguts de cada monogràfic són encarregats en cada cas a integrants de diferents sectors culturals (músics, artistes, escriptors, pensadors, etc.), que seran convidats a col·laborar en funció de la relació que mantinguin amb el tema proposat.

| Dientes de Ojo

Dientes de Ojo. Trabajos artísticos publicados és una revista trimestral que recopila, sota un format concret en sintonia amb un tema, els treballs de diversos col·laboradors, que poden variar d'un número a l'altre. *DDO* es planteja com una via alternativa de producció i difusió de l'art que, a petita escala, vol oferir un producte interessant, reflexiu i obert, tant per als que hi participen com per als seus receptors.

| Fast Gallery

Fast Gallery és un col·lectiu que aspira a donar a conèixer una porció de la cultura latent mitjançant la creació d'espais efímers i dinàmics, oberts a l'intercanvi i a la contaminació d'idees i disciplines. En aquesta ocasió, Fast Gallery ha volgut anar més enllà en el seu afany per desenvolupar projectes expositius en espais alternatius. Per això, ha creat el «Fast Gallery Kit», una caixa d'edició limitada amb una petita exposició portàtil al seu interior. Cada exemplar conté cinc obres seriadades realitzades especialment per a l'ocasió per cinc joves artistes col·laboradors.

Fast Gallery

| Papermind

No era fàcil. Crear una publicació autolimitada en el temps, la producció, el preu i el format no era gens fàcil

Primer de tot s'havia d'acotar el temps de dedicació; es va decidir que es començaria a les 8 del vespre. També s'havia de limitar el format; un sobre sorpresa de plàstic amb 100 reproduccions autofinançades pels seus creadors. Per últim, la voluntat de pertànyer a un col·lectiu amb ofici però sense benefici havia de ser infinita.

Amb l'edició del número 8, *Papermind* no només es consolida en la fabulosa fira de les rareses urbanes, sinó que troba la fórmula d'expandir-se sense créixer, la qual cosa no deixa de ser una contradicció en aquests mateixos termes. Així, doncs, ha trobat la manera de donar cabuda a més ments de paper sense variar el format ni l'esperit.

Papermind no pretén créixer en quantitat; som i serem sempre 100, però volem posar el nostre granet de sorra en aquest concepte de *globalitat* tantes vegades denostat. *Papermind*, acostumat a navegar entre els territoris fronterers de la genialitat i la follia, l'absurd i la raó o la crítica i l'adulació, ara trenca una nova frontera: la física. De fet, *Papermind* s'internacionalitza; som i serem sempre 100, però ara som xilens, portuguesos, austríacs, holandesos, canadencs... La família *Papermind* creix, però som i serem sempre petits.

Sr. Papermind

www.papermind.net

| Picnic Editorial

Picnic Editorial es va fundar el 2007 amb l'objectiu de donar format imprès i expositiu a la cultura contemporània relacionada amb l'art urbà, la il·lustració i la fotografia. Pensem que una bona via per apropar a la societat les inquietuds i modes d'aproximació dels nous creadors és la forma impresa.

El catàleg de l'editorial aposta per la qualitat i per la selecció d'autors joves, amb punts de referència que amplien la visió de la realitat, d'aquelles altres realitats que amb massa freqüència solen romandre ocultes. Així, han sorgit «AAAAA», una col·lecció de llibres d'il·lustració i assaig, editada en blanc i negre, que reuneix el treball de quatre artistes gràfics i un escriptor en cada llibre; una sèrie de zines en color i en blanc i negre que en ocasions són monogràfics i de vegades es converteixen en el suport de projectes de col·laboració entre diferents artistes-creadors, i la propera publicació de novel·les gràfiques. Per a Picnic Editorial el repte i, sobretot, la principal tasca és aguditzar la vista per recollir noves obres, estimulants la crítica i impulsant la recuperació de certs recursos perduts del món de l'art.

Picnic Editorial

| Saves As...Publications

Zeitgeist.Variations & Repetitions és una possible alternativa a la formulació d'un *statement* de forma tangible i no il·lusionista.

Per a l'elaboració d'aquesta publicació hem agafat texts i missatges alguns de preexistents i altres de nova creació per integrar-los en una nova producció «original».

Definir textualment el nostre treball ens sembla una actitud il·lusionista més propera al *trompe l'oeil*, és a dir, a l'elaboració d'una perspectiva falsa, i és en aquest punt en el qual hem decidit agafar material prestat per definir-nos.

La selecció del material respon al fet de compartir amb els autors les creences i inquietuds, al mateix temps que es converteix en els enunciats de la nostra forma d'entendre la pràctica editorial, per treure a col·lació moltes de les actituds que ens van motivar a desenvolupar Save As... Publications.

|The Gutenberg's Quarterly

The Gutenberg's Quarterly Concern On Illustration & Surroundings és una revista trimestral sobre il·lustració i els il·lustradors, dirigida per Rubén B., realitzada per l'equip de The Gutenberg Co. i amb el disseny editorial de Picnic Diseño. Hi apareixen petites visions de la vida i la manera que tenen de crear i treballar els artistes, els seus menjars preferits, el seu lloc de treball, la seva família o els llibres que els envolten. Es tracta d'una manera de descobrir el que els inspira dia a dia i d'entendre els mecanismes que els duen a fer els treballs personals que mostren en galeries, llibres o Internet.

Són molts els col·laboradors que des de diferents àmbits de la il·lustració han participat en els tres primers números: Team Macho, Craig Atkinson, Jean Jullien, Lorenzo Petrantoni, Derek M. Ballard, Jon Burgerman, Javier R. Rosell, Botlek, Mike Swaney, Cless, Kimiaki Yaegashi, Max-o-matic, Miguel Arias, Kareem Rizk, Fumi Mini Nakamura i Pietari Posti, entre molts d'altres.

Amb un ànim universal –tant per l'idioma (l'anglès) com per la selecció d'autors de diferents nacionalitats que apareixen a la revista– sorgeix aquest projecte editorial, tot un desplegament artístic amb seccions curtes a mode de perfil sobre il·lustradors originals, nous o coneguts, i entrevistes més extenses a creadors del món gràfic, la il·lustració i l'art, en què se'ls observa a través de l'espill de la porta de la seva mateixa casa.